

AKTIVNO PREBIVALSTVO (PO ANKETI O DELOVNI SILI), SLOVENIJA

METODOLOŠKO POJASNILO

NAMEN RAZISKOVANJA
PRAVNA PODLAGA ZA RAZISKOVANJE
ENOTE OPAZOVANJA
ZAJETJE
ZBIRANJE IN VIRI PODATKOV
DEFINICIJE
POJASNILA
OBJAVLJANJE REZULTATOV
REVIDIRANJE PODATKOV
DRUGA METODOLOŠKA GRADIVA
PRIPRAVIL/A/I
ZADNJIČ OSVEŽENO

NAMEN RAZISKOVANJA

Anketa o delovni sili je najobsežnejše uradno anketiranje gospodinjstev v Sloveniji. Z njo pridobimo podatke o stanju in spremembah na slovenskem trgu dela - o velikosti, strukturi in značilnostih aktivnega in neaktivnega prebivalstva Slovenije.

Anketo o delovni sili izvajamo skladno z navodili Mednarodne organizacije za delo (ILO) in skladno z zahtevami Statističnega urada Evropske unije (Eurostata), ki se nanašajo na usklajeno anketo o delovni sili Evropske unije. To nam omogoča primerljivost z drugimi državami, ki izvajajo take ankete, in hkrati tudi časovno primerljivost podatkov s predhodnimi leti.

PRAVNA PODLAGA ZA RAZISKOVANJE

Anketo o delovni sili (ADS) izvajamo v skladu z Uredbo Sveta (ES) št. 577/98 z dne 9. marca 1998. Izvajanje ankete je opisano v Letnem programu statističnih raziskovanj (LPSR).

ENOTE OPAZOVANJA

Enota opazovanja so bili posamezniki, ki pretežno živijo v izbranem gospodinjstvu. Gospodinjstvo je vsaka (družinska ali druga) skupnost oseb, ki skupaj stanujejo in skupaj

porablja svoje dohodke za poravnavanje osnovnih življenjskih potreb (stanovanje, hrana in drugo).

V anketi so bili upoštevani tudi trenutno odsotni člani gospodinjstva brez drugega stalnega ali začasnega bivališča, prav tako tudi dijaki srednjih šol, ki živijo v internatu. Upoštevani pa niso bili posamezniki, ki so živeli v institucijah (vojaki, bolniki, zaporniki ipd.) več kot dvanajst mesecev, študenti, ki med študijem ne živijo doma, in posamezniki, ki stalno ali začasno živijo v tujini.

Definicija ciljne populacije upošteva merilo stalnega prebivalstva, to je oseb, ki večinoma prebivajo na ozemlju Republike Slovenije. Anketa pokriva samo tisto prebivalstvo, ki živi v individualnih gospodinjstvih. Vir za število prebivalstva je Centralni register prebivalstva (CRP).

ZAJETJE

Anketa o delovni sili je rotirajoča panelna anketa, izvajamo jo nepretrgano skozi celotno leto. Vsako gospodinjstvo je anketirano petkrat, po rotacijskem modelu 3-1-2 (gospodinjstva so anketirana tri zaporedna četrletja, potem so za eno četrletje izključena, nato pa so v anketo vključena še v preostalih dveh četrletjih). Vzorčni načrt je stratificiran enostaven slučajen. V vzorec je vsako četrletje vključenih okrog 7,000 gospodinjstev.

ZBIRANJE IN VIRI PODATKOV

Anketa o delovni sili je bila od leta 1993 do 1996 letna in se je izvajala v maju, od aprila 1997 pa poteka nepretrgoma. Podatke objavljamo četrletno. Anketiranje izvaja približno 40 anketarjev. Njihovo delo poteka na terenu in po telefonu. Vsako gospodinjstvo je anketirano tri zaporedna četrletja in po enem četrletju premora še dve zaporedni četrletji (skupaj torej petkrat). Prvo anketiranje poteka na domu, vsa ponovljena anketiranja pa so telefonska, če je gospodinjstvo opremljeno s telefonom; če ni, ga anketar tudi pri ponovljenih anketiranjih obišče na domu.

Vir podatkov o dohodkih je DURS.

DEFINICIJE

Delovno sposobno prebivalstvo so vse osebe, stare 15 let in več.

Delovno aktivno prebivalstvo so osebe, ki so v zadnjem tednu (od ponedeljka do nedelje) pred anketiranjem opravile kakršno koli delo za plačilo (denarno ali nedenarno), dobiček ali za družinsko blaginjo. Med delovno aktivno prebivalstvo sodijo tudi vse tiste zaposlene ali samozaposlene osebe, ki jih v zadnjem tednu pred anketiranjem ni bilo na delo. Kot delovno aktivne obravnavamo tudi zaposlene osebe, ki so začasni ali trajni presežki, in sicer do prenehanja delovnega razmerja, osebe na porodniškem dopustu ter pomagajoče družinske člane.

Pomagajoči družinski člani so osebe, ki formalno niso zaposlene niti samozaposlene, a so v zadnjem tednu pred anketiranjem delale na družinski kmetiji, v družinski obrti, družinskem podjetju ali v kaki drugi obliki družinske pridobitne dejavnosti in za svoje delo praviloma ne prejemajo rednega plačila.

Delovno aktivno prebivalstvo delovnim časom, krajšim od polnega so osebe, ki običajno delajo manj kot 36 ur na teden.

Med **zaposlene osebe v delovnem razmerju** štejemo osebe, ki so zaposlene v podjetjih ali organizacijah, pri obrtnikih, kmetih, osebah v svobodnih poklicih in pa osebe, ki delajo preko javnih del.

Med **zaposlene osebe, ki opravljajo druge oblike dela**, sodijo tiste osebe, ki opravljajo pogodbeno delo, delajo preko študentskega servisa, delajo za neposredno plačilo ali so na praksi oz. so vajenci.

Brezposelne osebe so osebe, ki v zadnjem tednu pred anketiranjem:

- niso delale (niso bile zaposlene ali samozaposlene in niso opravile nikakršnega dela za plačilo), vendar
- aktivno iščejo delo (v zadnjih štirih tednih so se zglasile na zavodu za zaposlovanje, poslale prošnjo za zaposlitev ipd.) in
- so takoj (v naslednjih dveh tednih) pripravljene sprejeti delo.
- med brezposelne osebe štejemo tudi tiste, ki so že našle delo, vendar ga bodo začele opravljati po anketiranju.

Aktivno prebivalstvo sestavljajo delovno aktivni prebivalci in brezposelne osebe skupaj.

Neaktivno prebivalstvo so osebe, stare 15 let in več, ki niso razvrščene med delovno aktivno prebivalstvo ali brezposelne osebe.

Stopnja aktivnosti je odstotni delež aktivnega prebivalstva v delovno sposobnem prebivalstvu.

Stopnja delovne aktivnosti je odstotni delež delovno aktivnega prebivalstva v delovno sposobnem prebivalstvu.

Stopnja brezposelnosti je odstotni delež brezposelnih oseb v aktivnem prebivalstvu.

Stopnja dolgotrajne brezposelnosti je odstotni delež dolgotrajno brezposelnih oseb (12 mesecev ali več; definicija Mednarodne organizacije dela – ILO) med aktivnim prebivalstvom.

Stopnja zelo dolgotrajne brezposelnosti je odstotni delež zelo dolgotrajno brezposelnih oseb (24 mesecev ali več; definicija ILO) med aktivnim prebivalstvom.

Delež dolgotrajno brezposelnih oseb je delež vseh dolgotrajno brezposelnih oseb (12 mesecev ali več; definicija ILO) med vsemi brezposelnimi osebami.

Prebivalstvo v gospodinjstvih brez delovno aktivnih članov je odstotni delež oseb, starih 0–17 let (18–59 let), ki živijo v gospodinjstvu, kjer ni nobene delovno aktivne osebe, med vsemi prebivalci v omenjeni starostni skupini. Študentje, ki živijo v gospodinjstvih, katerih člani so vsi študentje, stari 18–24 let, niso vključeni v cilno populacijo. Podatki predstavljajo letno povprečje.

Zgodnja opustitev izobraževanja – delež vseh prebivalcev, starih 18–24 let, z doseženo stopnjo izobrazbe ISCED 2 ali nižjo (končana ali nedokončana osnovna šola ali brez šolske izobrazbe), ki niso vključeni v izobraževanje ali usposabljanje.

Delež oseb z nizko stopnjo izobrazbe je delež oseb z doseženo stopnjo izobrazbe ISCED 2 ali nižjo (končana ali nedokončana osnovna šola ali brez šolske izobrazbe) v primerjavi s celotno populacijo v posamezni starostni skupini.

Niti v izobraževanju niti delovno aktivni oz. delež oseb, ki niso niti vključene v izobraževanje niti niso delovno aktivne, je delež oseb, starih od 15 do 24 let, ki niso vključeni v formalno ali neformalno izobraževanje niti niso delovno aktivni, med vsemi mladimi v starostni skupini 15–24 let.

Decili se določajo na podlagi neto plače zaposlene osebe; v prvem decilu je 10 % zaposlenih z najnižjimi povprečnimi mesečnimi neto plačami, v drugem decilu drugih 10 % in tako naprej do desetega decila, v katerem je 10 % zaposlenih z najvišjimi povprečnimi mesečnimi neto plačami.

POJASNILA

METODOLOŠKE RAZLIKE MED REGISTRSKIMI IN ANKETNIMI PODATKI O DELOVNO AKTIVNEM PREBIVALSTVU

Registrski in anketni podatki se med seboj razlikujejo glede na:

- **vir.** Registrski podatki temeljijo na Statističnem registru delovno aktivnega prebivalstva, anketni pa na Anketi o delovni sili. Pri registrskih podatkih gre za popolno zajetje, rezultati Ankete o delovni sili pa so ocene, ki temeljijo na statističnem vzorcu.
- **poročevalsko obdobje.** Registrske podatke zajemamo mesečno, in sicer po stanju na zadnji dan v mesecu, anketni podatki pa se nanašajo na aktivnost anketirane osebe v tednu pred anketiranjem (od ponedeljka do nedelje).
- **obdobje opazovanja.** Registrski podatki se zajemajo zadnji dan v mesecu, Anketa o delovni sili pa se izvaja četrtno.
- **kategorije, vključene v delovno aktivno prebivalstvo.** V registrskih podatkih so upoštevane le zaposlene osebe s pogodbami o zaposlitvi, po Anketi o delovni sili pa štejemo med delovno aktivno prebivalstvo tudi pomagajoče družinske člane in osebe, ki delajo po pogodbah o delu, avtorskih pogodbah ali za neposredno plačilo, skratka osebe, ki so v zadnjem tednu (od ponedeljka do nedelje) pred anketiranjem opravile kakršno koli delo za plačilo (denarno ali nedenarno), dobiček ali družinsko blaginjo.
- **objavljanje rezultatov.** Registrske in anketne podatke o delovno aktivnem prebivalstvu objavljamo v dveh ločenih publikacijah, in sicer registrske mesečno v publikaciji Aktivno prebivalstvo, anketne pa četrtno v publikaciji Aktivno prebivalstvo (po Anketi o delovni sili). Oba omenjena naslova sodita v podzbirko Trg dela, ta pa v zbirko Statistične informacije.

METODOLOŠKE RAZLIKE MED REGISTRSKIMI IN ANKETNIMI PODATKI O BREZPOSELNIH OSEBAH

Registrski in anketni podatki se med seboj razlikujejo glede na:

- **vir.** Registrske podatke dobimo iz Registra brezposelnih oseb z Zavoda RS za zaposlovanje, anketne pa na podlagi Ankete o delovni sili. Pri registrskih podatkih gre za popolno zajetje, rezultati Ankete o delovni sili pa so ocene, ki temeljijo na statističnem vzorcu.
- **poročevalsko obdobje.** Registrske podatke zajemamo po stanju na zadnji dan v mesecu, anketni podatki pa se nanašajo na aktivnost anketirane osebe v tednu pred anketiranjem (od ponedeljka do nedelje).
- **obdobje opazovanja.** Registrske podatke zajemamo mesečno, po stanju na zadnji dan v mesecu, Anketa o delovni sili pa se izvaja četrtno.
- **definicijo brezposelne osebe.** Registrirana brezposelna oseba je oseba, ki je prijavljena na zavodu za zaposlovanje in ki ustreza vsem merilom brezposelnosti, določenim s strani zavoda za zaposlovanje. Brezposelna oseba po Anketi o delovni sili je oseba, ki v zadnjem tednu (od ponedeljka do nedelje) pred anketiranjem ni delala niti eno uro za plačilo (denarno ali nedenarno), dobiček ali družinsko blaginjo, vendar v zadnjih štirih tednih aktivno išče delo in ga je v dveh tednih tudi pripravljena sprejeti. Med brezposelne osebe sodijo tudi tiste, ki so že našle delo, pa ga bodo začele opravljati v dveh tednih po anketiranju.
- **objavljanje rezultatov.** Registrske in anketne podatke o brezposelnih osebah objavljamo v dveh ločenih publikacijah, in sicer registrske mesečno v publikaciji Aktivno prebivalstvo, anketne pa četrtno v publikaciji Aktivno prebivalstvo (po Anketi o delovni sili).

OBJAVLJANJE REZULTATOV

Četrtno:

- Prva statistične objava
- Podatkovni portal SI-STAT
- Pomembnejši statistični podatki (PSP)

Letno:

- Statistični letopis Republike Slovenije
- Slovenija v številkah

UPORABLJENE KLASIFIKACIJE

Skupine poklicev določamo na podlagi Standardne klasifikacije poklicev, ki je primerljiva z mednarodno klasifikacijo poklicev ISCO-88.

Področja aktivnosti določamo na podlagi Standardne klasifikacije dejavnosti, ki je usklajena z mednarodno klasifikacijo NACE rev.2.

Z letom 2008 smo pričeli objavljati podatke po obeh kohezijskih regijah (Vzhodna Slovenija, Zahodna Slovenija). Delitev sloni na Klasifikaciji statističnih teritorialnih enot (NUTS).

Stopnjo dosežene izobrazbe določamo na podlagi Klasifikacijskega sistema izobraževanja in usposabljanja (KLASIUS).

REVIDIRANJE PODATKOV

Vsi objavljeni podatki so končni.

DRUGA METODOLOŠKA GRADIVA

Vprašalnik Ankete o delovni sili je na voljo na spletni povezavi (področje: Trg dela, ožje področje: Aktivno prebivalstvo (po Anketi o delovni sili, Slovenija)):
http://www.stat.si/metodologija_vpr.asp.

Standardna in letna poročila o kakovosti Ankete o delovni sili (ADS) so na voljo na spletnih povezavah:

http://www.stat.si/metodologija_porocila-standardna.asp in
http://www.stat.si/metodologija_porocila-letna.asp

PRIPRAVIL/A/I:

Irena Svetin

ZADNJIČ OSVEŽENO:

6. 1. 2014